

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ КОЛЕДЖ
ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Кафедра агрономії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка, підприємництво і менеджмент

Освітня програма Агрономія

Спеціальність 201 “Агрономія”

Галузь знань 20 “Аграрні науки та продовольство

Затверджено на засіданні
кафедри агрономії
Протокол № 1 від 02.09.2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Економіка, підприємництво і менеджмент
Викладач (-і)	к. е. н. Білий М.М.
Контактний телефон викладача	+38(099)1731896
E-mail викладача	biluy.m@i.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	4 кредити ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://ifagrarncol.at.ua/index/bibliotechnij_fond/0-69
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
Навчальна дисципліна «Економіка, підприємництво і менеджмент» – це нормативна дисципліна, спрямована на системне вивчення категорій та законів економічного життя як окремих суб'єктів, так і всього суспільства в цілому. Даний курс надає можливість студентам поєднати основні закономірності, визначити економічну природу ринку, зрозуміти механізм суспільного відтворення та економічного зростання, опанувати сучасні науково-методичні основи підприємництва та менеджменту, які повинні використовуватись в управлінській діяльності і формуванні такої системи організації і управління, яка забезпечила б найбільшу ефективність, конкурентоспроможність і стабільний стан фірми на ринку. Предметом навчальної дисципліни є теоретичні основи економіки та методологічні засади управління бізнесом чи організаційною структурою. Починаючи вивчати дану навчальну дисципліну, студенти повинні мати певну базу знань з ряду дисциплін природничо-наукової та загальної підготовки, таких, як: «Філософія».	
3. Мета та цілі курсу	
Мета дисципліни: набуття студентами теоретичних знань з основоположних економічних понять, формування у них логіки економічного мислення й економічної культури, формування у студентів уявлення про структуру бізнес-середовища та роль інформації в його функціонуванні, формування системи знань і практичних умінь з управління організацією як соціальною системою, формування і розвиток управлінського мислення та професійно-важливих якостей, що необхідні в галузі управління інформаційними процесами, формування та удосконалення навичок самоменеджменту. Цілі: - оволодіння базовими економічними поняттями та категоріями; - формування системи знань про загальні основи функціонування та розвитку економічних систем; - вивчення сутності, основних понять і категорій підприємництва, етики бізнесу, бізнес-культури та менеджменту; - засвоєння правил, принципів, закономірностей, оволодіння прийомами та методами управлінської діяльності в бізнес-сфері; - формування аналітичних навичок та вмінь щодо прийняття управлінських рішень; формування та вдосконалення вмінь та навичок ефективної самоорганізації та самоменеджменту.	
4. Результати навчання (компетентності)	
Здатність використовувати базові знання й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях. Здатність працювати автономно та в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей. Знання термінології, базові й структуровані знання у сфері економіки для подальшого використання на практиці. Знання особливостей управління економічною діяльністю суб'єктів господарювання. Розуміння сутності та аналізу наслідків мікроекономічних процесів, поведінки	

окремих економічних суб'єктів.

Розуміння сутності чинників і наслідків макроекономічного розвитку та їх вплив на національну економіку.

Розуміння сутності та наслідків процесів, що відбуваються на мезорівні економічної системи, включаючи галузеві ринки, мережеві структури, групові та корпоративні взаємозв'язки.

Уміння використовувати на практиці теоретичні положення для здійснення організаційних та контрольних заходів у сфері прикладної економіки. Уміння спілкуватись з використанням професійної термінології, включаючи усну та письмову комунікацію українською мовою.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу 120 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	30 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	28 год.
самостійна робота	62 год.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
II	201 «Агрономія»	I	нормативна

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінок	Термін виконання
I семестр					
Тема 1. Економічна теорія як наука. Предмет, метод та функції економічної теорії. Предмет вивчення дисципліни, її місце серед інших економічних дисциплін, структура і логіка викладання. Значення в підготовці спеціалістів. Мета, завдання і нові підходи до вивчення курсу, його інформаційно-методичне забезпечення. Економічна теорія як наука. Сутність економіки, її значення для суспільства.	Лекція,	[1,6]	Опрацювати лекційний матеріал	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 2. Економічна система суспільства, відносини власності. Структура і зміст економічної системи. Продуктивні сили, виробничі відносини, господарський механізм, як елементи та ознаки економічної системи. Еволюція економічних систем як форм господарювання. Типи економічних систем: традиційна (натуральна) економіка, ринкова, командно-адміністративна, змішана, економіка перехідного періоду. Основні типи та форми власності. Приватна власність. Колективна,	Лекція, семінарське заняття	[7,6]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	10 балів	До наступного заняття за розкладом

комунальна та державна власність. Інтелектуальна власність. Приватна власність. Відносини власності. Ступені реалізації прав власності: володіння, розпорядження, користування. Сучасні тенденції розвитку форм власності.					
Тема 3. Суспільне виробництво. Товар та його вартість. Сутність та фази суспільного виробництва. Фактори виробництва, їх класифікація та взаємодія. Економічні ресурси. Закон рідкості ресурсів. Ефективність виробництва. Критерії та показники ефективності виробництва, шляхи її підвищення. Еволюція виробництва, натуральне і товарне виробництво. Причини та умови виникнення і розвитку товарного виробництва. Товарне виробництво, його загальні основи, суперечності та історичні етапи розвитку. Товар і його властивості. Двоїтий характер праці, втіленої в товарі. Вартість. Мінова вартість. Споживча вартість та її показники. Додана вартість. Теорії, що визначають вартість (цінність) товару.	Лекція, семінарське заняття	[6]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	10 балів	До наступного заняття за розкладом

Тема 4. Ринок та ринкова економіка. Конкуренція в ринковому середовищі. Визначення ринку. Роль і функції ринку. Характеристика системи ринків. Види ринків. Інфраструктура ринку. Основи теорії попиту та пропозиції. Попит. Закон попиту, його графічне відображення. Пропозиція. Закон пропозиції та його графічне відображення. Нецінові фактори попиту і пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції в умовах ринкової економіки. Ринкова рівновага. Ціна рівноваги. Еластичність попиту та пропозиції. Ціна товару і фактори, що на неї впливають. Сутність конкуренції. Умови виникнення конкуренції. Економічний закон конкуренції. Методи і способи конкурентної боротьби. Цінова і нецінова конкуренція. Типи конкуренції. Досконала і недосконала конкуренція. Ринкова класифікація видів конкуренції. Чиста конкуренція, монополістична й олігополістична конкуренція. Конкуренція і монополія. Захист конкуренції. Антимонопольне законодавство.	Лекція, семінарське заняття	[1,5]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	10 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 5. Грошово-кредитна система. Суть та функції грошей. Теорії грошей, закони грошового обігу. Сутність та походження грошей. Форми та функції грошей. Ліквідність. Еволюція функцій грошей. Грошовий оборот. Закон грошового обігу за тлумаченням К. Маркса та І. Фішера. Головний принцип організації грошового обігу. Сутність грошової системи. Системи металевого та паперового обігу. Закон Коперника-Грешема. Біметалізм та монометалізм. Структура грошової системи. Сутність та економічна роль кредиту. Принципи та етапи кредитування. Товарний і грошовий кредит. Комерційний кредит, вексель. Класифікація видів кредиту за різними ознаками. Інфляція, наслідки інфляції. Номінальний та реальний доходи. Крива Філіпса. Стагфляція. Банки, їх роль і функції. Банківська система. Фінансово-кредитна діяльність банків. Кредит. Принципи	Лекція, семінарське заняття	[8]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	10 балів	До наступного заняття за розкладом

кредитування. Види банківського кредиту. Банківський процент. Процентна ставка, її роль і фактори динаміки. Сучасні тенденції в розвитку позичкового капіталу. Роль фінансово-кредитної політики в підвищенні ефективності суспільного виробництва.					
Тема 6. Фінанси, податки, бюджет. Сутність і функції фінансів. Структура фінансів. Суб'єкти фінансових відносин. Фінансова система та її роль в розвитку економіки. Сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку фінансової системи України. Бюджетна система: сутність і види. Структура бюджетної системи: державний бюджет та місцеві бюджети. Доходи і витрати державного бюджету. Бюджет. Структура і формування бюджету. Податкова система. Роль податків в сучасній економічній системі. Проблеми оподаткування в Україні. Удосконалення податкової системи. Економічна класифікація видатків бюджету. Фінансова політика держави. Дефіцитне фінансування.	Лекція, семінарське заняття	[1,8]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 7. Економічне зростання, циклічність економічного розвитку. Циклічний характер економічного розвитку. Економічний цикл, його стадії. Короткі та середні цикли, довгі хвилі в економіці. Явища, що супроводжують різні стадії економічного зростання. Циклічність, інфляція та безробіття як форми прояву макроекономічної нестабільності. Кейнсіанська та неокласична теорії економічних циклів. Економічне зростання: сутність та способи виміру. Екстенсивний та інтенсивний типи економічного зростання. Фактори, що гальмують економічне зростання. Економічний розвиток.	Лекція, семінарське заняття	[1]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 8. Підприємництво як форма господарської діяльності. Поняття господарської діяльності, її принципи, суб'єкти та ознаки. Підприємництво як сучасна форма господарювання. Функції підприємництва. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності. Роль і	Лекція, семінарське заняття	[1,6]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського	5 балів	До наступного заняття за розкладом

значення підприємництва в економічному розвитку країни. Принципи підприємництва. Типи підприємницької діяльності. Економічна основа підприємництва. Подібність та відмінність бізнесу та підприємництва. Види бізнесу, підприємництво як різновид бізнесу. Найперспективніші сфери підприємницької діяльності. Основи підприємництва в аграрному секторі економіки. Орендні відносини в аграрних формуваннях.			заняття		
Тема 9. Форми організації підприємництва. Приватне, колективне та державне підприємництво. Види підприємницької діяльності: виробниче, комерційне та фінансово-кредитне підприємництво. Організаційні одиниці підприємництва. Організаційно – правові форми підприємництва. Економічна сутність малого підприємництва. Функції малого підприємництва. Роль підприємництва в економічному розвитку країни.	Лекція, семінарське заняття	[1,6]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 10. Підприємство як організаційна структура підприємництва. Поняття «підприємства», сутність та зміст підприємства як організаційної складової підприємництва. Функції підприємства. Види та об'єднання підприємств. Господарські товариства. Організаційні одиниці підприємництва: фірма та компанія. Фірма як організаційно-господарська одиниця. Функції фірми. Внутрішнє та зовнішнє середовище фірми. Порядок створення підприємства. Умови функціонування підприємства. Реорганізація і припинення діяльності підприємства.	Лекція, семінарське заняття	[5]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 11. Бізнес-план як основа планування у ринковій системі господарювання. Сутнісна характеристика бізнес-плану. Цілі розробки бізнес-плану. Формування інформаційного поля бізнес-плану. Загальна методологія розробки бізнес-плану. Структура бізнес-плану. Логіка розробки бізнес-плану. Вимоги до стилю написання та оформлення бізнес-плану.	Лекція, семінарське заняття	[1,6]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом

Тема 12. Поняття та сутність менеджменту. Менеджмент і його значення у підприємстві. Рівні менеджменту та типи менеджерів. Критерії успішності підприємницької діяльності. Функції менеджменту у забезпеченні ефективної діяльності підприємства. Планування підприємницької діяльності. Визначення стратегії діяльності. Побудова структури підприємства та визначення повноважень працівників. Мотивація. Контроль у підприємницькій діяльності. Організаційні комунікації, їхня роль у забезпеченні ефективної роботи підприємства. Організаційні рішення та процедура їхнього ухвалення у підприємстві.	Лекція, семінарське заняття	[7,8]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	10 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 13. Менеджмент як складова процесу управління. Методи менеджменту. Значення та завдання менеджменту. Складові та рівні менеджменту. Функції менеджера. Методи менеджменту. Сучасні теорії менеджменту: - школа наукового управління; - класична (адміністративна) школа; - школа людських стосунків (поведінкова); - кількісна школа. Особливості застосування менеджменту в сучасних умовах. Загальнонаукові і специфічні групи методів менеджменту.	Лекція, семінарське заняття	[7,8]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 14. Функції менеджменту. Характеристика та класифікація функцій менеджменту. Зміст функцій планування. Стратегічне планування та його види. Методи організаційного планування. Її роль і значення. Структурна побудова організацій. Класифікація організаційних структур управління. Лінійна структура управління. Функціональна структура управління. Поняття мотивації та її зміст. Мотиваційні теорії. Роль заохочення та стягнення в ефективності мотивації. Механізм дії мотивації до праці через потреби. Поняття і зміст контролю. Ознаки та характеристики контролю. Види контролю.	Лекція, семінарське заняття	[6]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	10 балів	До наступного заняття за розкладом
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу		100 бальна за семестр – як середньо			

	арифметичне 100 балів протягом семестру та 100 балів за екзамен “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обгрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обгрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами; “добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках; “задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко чи невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки; “незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.
Вимоги до письмової роботи	Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу, яка є допуском до складання іспиту. Головна мета її – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв’язанні задач студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими формулами він користувався.
Семінарські заняття	Семінарське, практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою семінарські, практичні заняття є ланцюжком, який пов’язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також

	передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за семінарське, практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни
Умови допуску до підсумкового контролю	- оцінка за поточне тестування (5 балів); - оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (65 балів); - оцінка за контрольну роботу (20 балів); - оцінка за самостійну роботу (10 балів).

7. Політика курсу

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом (співбесіда, реферат тощо).

Пропущені практичні, семінарські та лабораторні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні „2”, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному, семінарському та лабораторному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

8. Рекомендована література

1. Білецька, Л. В. Економічна теорія : політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка [Електронний ресурс] : підручник / Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич. – К. : [б. в.], 2009. – 276 с.
2. Дем'яненко С.І. Менеджмент аграрних підприємств: Навч. посібник. — К.:КНЕУ, 2005. — 347 с.
3. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — 9-те вид., доповн. — К.: Знання, 2014. — 710 с.
4. Економічна теорія: навч. посіб. / Л.П. Гук. — К.: Аграрна освіта, 2011. — 118 с.
5. Основи підприємництва: Підручник / [Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.] ; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. – Житомир : ЖДТУ, 2019. – 493 с.
6. Основи економічної теорії: Підручник для мед. коледжів, училищ, акад., інст. медс-тва. — 2-ге вид., випр. Затверджено МОЗ / Камінська Т.М. — К., 2018. — 232 с.
7. Колот В. М. Підприємництво: організація, ефективність, бізнес-культура: навч. посіб. [2-ге вид., перероб. та доп.] / В. М. Колот, І. М. Репіна, О. В. Щербина – К.: КНЕУ, 2009. – 444 с.
8. Кокарев І. В. Основи економічної теорії : курс лекцій / І. В. Кокарев. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 220 с.
9. Менеджмент: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. М50 Г. В. Щокіна, М. Ф. Головатого, О. В. Антонюка, В. П. Сладкевича. — К. : МАУП, 2007. — 816 с.
10. Яковенко Р.В. Основи теорії економіки для технічних спеціальностей: Навчальний посібник. - Кіровоград: „Поліграф-Сервіс”, 2009. – 120 с.

Викладач _____ Білий М.М.